

Nr 170.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående bidrag till Ericastiftelsen för budgetåret 1953/54, m. m.; given Stockholms slott den 20 mars 1953.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avslåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF ADOLF.

Ivar Persson.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 20 mars 1953.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, HAMMARSKJÖLD, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM.

Efter gemensam beredning med cheferna för finans- och civildepartementen anför chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Persson, följande.

I årets statsverksproposition, bilagan åttonde huvudtiteln, har Kungl. Maj:t under punkten 225 föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1953/54 beräkna till Bidrag till Ericastiftelsen ett anslag av 100 000 kronor. Sedan beredningen av denna anslagsfråga numera avslutats, anhåller jag att få ånyo anmäla densamma. Samtidigt torde jag få anmäla uppkomna frågor om förbättrat statsbidrag till stiftelsen Västerbottens läns arbetsstugor och om anslag till engångsanskaffning av utrustning vid nomadskolan i Jokkmokk samt viss fråga rörande personalförteckningen för folkskoleseminarierna.

1. Bidrag till Ericastiftelsen.

Statsbidraget till Ericastiftelsen, som utgått från särskilt riksstatsanslag alltsedan år 1938, avser stiftelsens läkepedagogiska institut, som omfattar tre avdelningar, nämligen en avdelning för psykisk hälsovård bland barn och ungdom, grundad 1934, en rådgivningsbyrå, grundad 1936, och ett läkepedagogiskt seminarium, grundat 1937. Anslaget till Ericastiftelsen utgick under budgetåren 1947/1951 med 35 000 kronor per år. För verksamheten under budgetåret 1951/52 beviljade riksdagen statligt bidrag med sammanlagt 73 000 kronor. För verksamheten under innevarande budgetår utgör statsbidraget 80 000 kronor. (Se 1952 års statsverksproposition, bil. åttonde huvudtiteln, sid. 298—300.) Statens bidrag har ursprungligen motiverats främst av intresset att understödja det läkepedagogiska seminariet. Stiftelsen åtnjuter också bidrag av Stockholms stad.

I förra årets statsverksproposition omtalade jag vid anmälan av frågan om Ericastiftelsens anslagsbehov för budgetåret 1952/53, att en undersökning igångsatts rörande stiftelsens ekonomiska ställning och förutsättningarna för dess fortbestånd. Jag hade under hand erfarit, att denna undersökning — som verkställdes av två utredningsmän, den ena tillkallad av min företrädare i ämbetet och den andra tillkallad av vederbörande borgarråd i Stockholms stad — skulle vara i det närmaste färdig. Ett ställningstagande till undersökningens resultat och till utredningsmännens förslag måste emellertid antagas bliva avgörande för statens engagemang gentemot stiftelsen under en längre tid. Jag var icke beredd att då träffa ett dylikt avgörande utan föreslog ett bidrag så avvägt, att det kunde beräknas i huvudsak motsvara kostnaderna för seminariet.

Den ifrågavarande utredningen har av olika skäl blivit försenad. Den blir färdig under nu innevarande månad. Utredningsförslaget måste bli föremål för sedvanlig remissbehandling och förhandlingar måste upptagas med Stockholms stad. Med hänsyn härtill finner jag mig böra lägga i huvudsak samma synpunkter på frågan om anslagstilldelningen för nästa budgetår, som jag gjorde i förra årets proposition beträffande anslaget för innevarande budgetår.

Ericastiftelsen har i en skrivelse angående anslagsbehovet under budgetåret 1953/54 anmält, att den uppskattade sitt behov av anslag från staten och Stockholms stad under nämnda budgetår till 246 000 kronor men att den icke — i avvaktan på resultatet av den pågående utredningen — ansåge sig kunna ingå på frågan om hur detta anslagsbelopp borde fördelas mellan staten och staden. Stiftelsen har i sin framställning också diskuterat frågan om personalbehovet och om löneställningen för den hos

stiftelsen anställda personalen samt framlagt vissa förslag i dessa hänseenden.

Av förut nämnda skäl framlägger jag nu icke något förslag om nya grunder för beräkning av statens bidrag till Ericastiftelsen. Med utgångspunkt i den förra året angivna grunden för nämnda bidrags beräkning uppskattar jag medelsbehovet under förevarande riksstatsanslag för nästa budgetår till 110 000 kronor. Jag utgår därvid från att personalen icke skall utökas för närvarande. Beträffande de av stiftelsen framförda lönegradsförslagen torde det få ankomma på Kungl. Maj:t att taga ställning därtill i samband med att Kungl. Maj:t sedermera ställer anslaget till förfogande.

Vid bifall till vad jag sålunda föreslagit — vilket visserligen innebär en anslagsminskning med 8 000 kronor men dock utgör en höjning av de per budgetår beräknade bidragsmedlen med 30 000 kronor i förhållande till innevarande budgetår — anser jag mig kunna påräkna en väsentlig höjning även av Stockholms stads bidrag.

Under återopande av det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att såsom *Bidrag till Ericastiftelsen* för budgetåret 1953/54 anvisa ett anslag av 110 000 kronor.

2. Förbättrat statsbidrag till stiftelsen Västerbottens läns arbetsstugor.

Under skolgång i folk- och fortsättningsskolor måste skolbarnen från Norrlands glesbygder i betydande omfattning inackorderas. Inackorderingen sker i skolhem, arbetsstugor och enskilda hem. Skolhem och arbetsstugor fyller numera samma ändamål. Båda mottager från skola avlägset boende barn till inackordering under skoltiden och är ordnade som internat. Tillsynen och organisationen är för båda inrättningarna i huvudsak desamma. Mellan skolhem och arbetsstugor föreligger dock den skillnaden, att de förra ledes av skoldistriktet, som även ansvarar för anläggningarnas drifts- och underhållskostnader, medan motsvarande uppgifter beträffande arbetsstugorna åvilar enskilda stiftelser. Två dylika stiftelser finnes, nämligen stiftelsen Norrbottens läns arbetsstugor och stiftelsen Västerbottens läns arbetsstugor. Till avlönande av föreståndarinnor, biträdande föreståndarinnor och vikarier för dylika befattningshavare samt till barnens inackordering lämnar staten samma bidrag till arbetsstugor som till de kommunala skolhemmen. I förstnämnda hänseende gäller kungörelsen 1948: 208 angående statsbidrag till avlönande av folk- och småskollärare m. m. och i sistnämnda hänseende kungörelsen 1943: 538 angående statsbidrag för inackordering av skolbarn i skolhem, arbetsstugor eller enskilda hem, allt i tillämpliga delar.

Genom beslut den 14 mars 1952 uppdrog Kungl. Maj:t åt skolöverstyrelsen att verkställa utredning angående ifrågavarande arbetsstugors fortsatta upprätthållande och därmed sammanhängande spörsmål. Sedan överstyrelsen uppdragit åt folkskolinspektören S. Hedby att biträda med utredning av frågan, har Hedby till överstyrelsen överlämnat en den 1 december 1952 dagtecknad utredning, vari han föreslår, att den av nämnda stiftelser bedrivna arbetsstuguverksamheten nedlägges samt att befintliga arbetsstugor med visst undantag övertages av vederbörande skoldistrikt från och med den 1 juli 1953 för användning som skolhem. Till bestridandet av de ersättningar, som skoldistriktet enligt förslaget skulle ha att utgå till stiftelserna för övertagande av arbetsstugubyggnaderna, skulle utgå statsbidrag med i genomsnitt 85 procent. Kostnaderna för statsverket skulle uppgå till i runt tal 985 000 kronor. I skrivelse den 9 december 1952 har skolöverstyrelsen helt anslutit sig till Hedbys förslag.

Med den föreslagna kommunaliseringen sammanhänger även frågorna om den framtida dispositionen av stiftelsernas fonder liksom frågan om stiftelsernas framtida uppgifter överhuvud. Angående nämnda frågor har stiftelserna hos Kungl. Maj:t gjort särskild framställning.

Jag är icke beredd att nu taga ställning till förslaget om kommunalisering av arbetsstugorna och därmed sammanhängande frågor, helst som remissbehandlingen av dessa ärenden icke avslutats förrän i slutet av februari 1953. Stiftelserna torde därför få förutsättas komma att fortsätta sin arbetsstuguverksamhet även under nästa läsår. Av den föreliggande utredningen vill det synas, som om de ekonomiska förhållandena vid stiftelsen Norrbottens läns arbetsstugor vore relativt goda, medan däremot stiftelsen Västerbottens läns arbetsstugor kämpar med stora ekonomiska svårigheter. För att sistnämnda stiftelse skall kunna fortsätta sin verksamhet även under nästa läsår kan det därför eventuellt bli nödvändigt, att den för samma tid sättes i ett bättre statsbidragsläge. Det synes emellertid ej lämpligt att förbättringen göres i fråga om statsbidraget till avlönande av befattningshavare, enär detta statsbidrag utgår efter samma grunder som statsbidraget till avlönande av folk- och småskollärare. Den erforderliga förbättringen synes lämpligare kunna ernås i fråga om statsbidraget till inackordering, vilket enligt den gällande statsbidragskungörelsen utgör 80 procent av ett av Kungl. Maj:t fastställt dagbelopp för inackorderingskostnaden. Jag förordar därför, att Kungl. Maj:t åt sig utverkar bemyndigande av riksdagen att — om så befinnes erforderligt — för nästa budgetår medgiva statsbidrag enligt förmånligare grunder än de nu gällande för inackordering av skolbarn i stiftelsen Västerbottens läns arbetsstugor. Denna statsbidragsförbättring skulle komma att belasta förslagsanslaget till Folkskolor m. m.: Bidrag till inackordering av skolbarn i skolhem, arbetsstugor eller enskilda hem.

Åberopande det anförda hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att medgiva, att för budgetåret 1953/54 statsbidrag för inackordering av skolbarn i arbetsstugor, tillhörande stiftelsen Västerbottens läns arbetsstugor, må enligt Kungl. Maj:ts närmare bestämmande utgå enligt förmånligare grunder än de nu gällande.

3. Nomadskolor: Engångsanskaffning av utrustning vid nomadskolan i Jokkmokk.

Till vissa byggnadsarbeten vid nomadskolan i Jokkmokk har för budgetåren 1950/51 och 1952/53 anvisats investeringsanslag om sammanlagt 362 000 kronor. Byggnadsarbetena avser i huvudsak utvidgning av skolhus- och skolhemslokalerna samt uppförande av ett lärarbostadshus.

Till skolöverstyrelsen har *nomadskolinспекtören* anmält, att, då skolhus- och skolhemsbyggnaderna blir färdiga, ett belopp av 23 090 kronor enligt specificerad kostnadsberäkning erfordras för utrustning av de utvidgade lokalerna med möbler och dylikt. Inspektören har föreslagit, att den i omkostnadsstaten för nomadskolorna (statsliggaren s. 656) under anslagsposten till övriga utgifter upptagna delposten till anskaffande av viss utrustning måtte få överskridas för vart och ett av budgetåren 1952/53 och 1953/54 med hälften av nämnda belopp. Delposten är obetecknad och för innevarande budgetår uppförd med 10 300 kronor.

I skrivelse den 20 december 1952 hemställer *skolöverstyrelsen* — som upplyser att de under nämnda delpost för innevarande budgetår anvisade medlen redan i det närmaste förbrukats — att för det av nomadskolinспекtören angivna ändamålet delposten 1952/53 måtte få överskridas med 12 000 kronor. Med framställning om resterande belopp bör enligt överstyrelsen anstå till dess medel under delposten anvisats för nästa budgetår och överstyrelsen kan överblicka, i vad mån de anvisade medlen kan delvis användas till förevarande ändamål.

Statskontoret föreslår, att ämbetsverket bemyndigas att från lappfonden förskottera erforderligt belopp, förslagsvis högst 12 000 kronor, i avvaktan på att riksdagen i lämpligt sammanhang genom anslag på riksstaten anvisar medel för ändamålet.

Departementschefen. Den under nomadskolornas omkostnadsanslag upptagna delposten till anskaffande av viss utrustning är avsedd till utgifter för löpande utrustningsbehov vid de olika nomadskolorna. Medel för engångsanskaffning av utrustning till de utvidgade skolhus- och skolhemslokalerna vid nomadskolan i Jokkmokk har sålunda ej beräknats vid avvägning av delpostens storlek för innevarande budgetår, 10 300 kronor, och ej heller i förslaget till omkostnadsstat för nästa budgetår, där del-

posten föreslås uppförd med oförändrat belopp. De utvidgade skolhuslokaler vid nomadskolan i Jokkmokk torde bli helt färdigställda omkring den 1 maj 1953 medan de nya skolhemsutrymmena torde bli disponibla vid budgetårsskiftet. Med hänvisning till vad jag nu anfört, har jag funnit mig böra föreslå, att det för ifrågavarande engångsanskaffning av utrustning erforderliga beloppet ställes till förfogande genom särskilt reservationsanslag å riksstaten för budgetåret 1953/54. Mot den beräknade kostnaden för ändamålet, i runt tal 23 000 kronor, har jag ingen erinran. Jag hemställer, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att till *Nomadskolor: Engångsanskaffning av utrustning vid nomadskolan i Jokkmokk* för budgetåret 1953/54 under riksstatens åttonde huvudtitel anvisa ett reservationsanslag av 23 000 kronor.

4. Viss fråga rörande personalförteckningen för folkskoleseminarierna.

Vid folkskoleseminarierna är för närvarande inrättade 137 ordinarie och 33 extra ordinarie lektorstjänster. Av de 33 extra ordinarie tjänsterna är 27 fördelade på de provisoriska seminarierna, medan återstående 6 är inrättade vid fyra av de stadigvarande seminarierna. Extra ordinarie lektorstjänster inrättades vid folkskoleseminarierna första gången budgetåret 1948/49. Ordinarie lektorstjänst var då placerad i lönegrad Ca 30. Beträffande löneställningen för extra ordinarie lektorstjänster anslöt sig föredragande departementschefen i propositionen 1948:155 (s. 23) till skolöverstyrelsens av statens lönenämnd biträdda förslag, enligt vilket de extra ordinarie lektorerna skulle placeras i samma lönegrad som ordinarie lektorer, alltså i 30 lönegraden. Riksdagen biföll detta Kungl. Maj:ts förslag (statsutskottets utlåtande 130; riksdagens skrivelse 259).

Lektorer vid folkskoleseminarierna utnämnes av Kungl. Maj:t. Som behörighetsvillkor beträffande lektorstjänst gäller krav på godkänt disputationssprov. Till lektorstjänst kan jämväl efter Kungl. Maj:ts behörighetsförklaring ifrågakomma person med lägre formell kompetens, i allmänhet licentiatexamen.

Efter förslag av Kungl. Maj:t i propositionen 1952:107 angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m. har 1952 års riksdag (vårsessionen) fastställt ny lönegradsplacering för bland andra lektorstjänsterna vid folkskoleseminarierna. Ordinarie lektor har sålunda uppflyttats från Ca 30 till Ca 33. Extra ordinarie lektor — tidigare alltid placerad i lönegrad med samma ordningsnummer som för ordinarie lektor — placeras enligt nämnda beslut i Ce 33, om han innehar behörighet till ordinarie lektorstjänst vid folkskoleseminarium, och eljest i Ce 30.

Vid de allmänna läroverken finnes i princip endast ordinarie lektorstjänster, tidigare placerade i Ca 30. För behörighet till dylik tjänst kräves numera endast licentiatexamen. Ändrad lönegradsplacering för dessa tjänster har fastställts av 1952 års riksdag (höstsessionen) i anledning av förslag i propositionen 1952: 241 angående lönegradsplaceringen för vissa tjänster m. m. Lektor vilken avlagt sådant disputationsprov, som före utgången av år 1952 utgjorde villkor för behörighet till lektorstjänst vid allmänt läroverk, har sålunda placerats i Ca 33, medan annan lektor placerats i Ca 31.

Med stöd av riksdagens medgivande (skrivelse 1952: 334) har Kungl. Maj:t i beslut den 6 juni 1952 angående vissa åtgärder för avhjälpande av lärarbristen vid de högre skolorna förordnat, bland annat, att högst 15 sådana lektorstjänster vid högre allmänna läroverk, som icke kunnat besättas med ordinarie innehavare, må under vissa förutsättningar och villkor utbytas mot extra ordinarie lektorstjänster i samma lönegrad, för vilka sistnämnda tjänster gäller lägre behörighetsvillkor. I enlighet med vad nyss angivits beträffande lönegradsplaceringen för lektorstjänsterna vid läroverken, är dessa extra ordinarie lektorstjänster nu placerade i Ce 31.

Med beaktande av att, då extra ordinarie lektorstjänster första gången inrättades vid folkskoleseminarierna, dessa tjänster placerades i Ce 30 under hänvisning till att ordinarie lektor då tillhörde Ca 30, och med hänsyn till vad i övrigt här förut anförts, synes beslutet om uppflyttning av de ordinarie lektorerna vid läroverken till lägst Ca 31 (för utbytestjänst Ce 31) icke rimligen kunna ges annan innebörd än att därav också följer, att extra ordinarie lektor vid folkskoleseminarium skall placeras i Ce 31.

Jag ämnar senare för Kungl. Maj:t framlägga förslag till vissa ändringar i personalförteckningen m. m. för folkskoleseminarierna i anledning av riksdagens beslut beträffande propositionen 1952: 241. Därest riksdagen icke framställer någon erinran mot vad här anförts, torde Kungl. Maj:t då vilja av nyss angivna skäl fastställa löneställningen för extra ordinarie lektor vid folkskoleseminarium, vilken icke är behörig till ordinarie lektorstjänst vid dylikt seminarium, till lönegrad Ce 31.

Vad departementschefen sålunda under punkterna 1—3 hemställt, däri statsrådets övriga ledamöter instämmer, bifaller Hans Maj:t Konungen samt förordnar, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Hans Brinck.